

ШКІЛЬНИЙ СВІТ

www.osvita.ua.com

Видається із вересня 1997 року 2 рази на місяць

№ 9 (809),
травень 2019

Вкладка
«Музика»

**Значення темпо- та метроритміки
на заняттях із вокалу**

- *Світ без емпатії
або емоційний дальтонізм*
- *17 запитань про псевдоніми
Вікторина*
- *Наука — це круто!
Сценарій наукового пікніка*

ЗМІСТ НОМЕРА

СЛОВО РЕДАКТОРА	
12 цитат про емпатію та вміння співчувати	4
ПОГЛЯД	
Світ без емпатії або емоційний дальтонізм	5
ВИХОВНИЙ ПРОСТІР	
17 запитань про псевдоніми Вікторина	15
Наука — це круто! Сценарій наукового пікніка	23
Чистота — запорука здоров'я Заняття для учнів 5-х класів	26
Збережемо нашу планету Година спілкування для учнів 7-го класу	28

ВКЛАДКА «МУЗИКА»

Значення темпо- та метроритмики на заняттях із вокалу	1
Білосніжка і сім нотних гномів Музична казка	8
Основні музичні жанри Урок із музичного мистецтва для учнів 2-х класів	12
Казкові фантазії в музичних жанрах Урок музичного мистецтва. 6-й клас	14

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

ПОГЛЯД	
Безпека: як уберегтися від вогню. Пам'ятки для дітей та дорослих	
ЛЮДИ — ЛЕГЕНДИ УКРАЇНИ	
Мистецтво друкарської справи Стефана Кульженка	
Вкладка «Образотворче мистецтво»	
ПЛАНУВАННЯ	
Орієнтовне календарно-тематичне планування уроків мистецтва. 10-й клас	
РОЗРОБКИ УРОКІВ	
Мої улюблені тварини. Уроки мистецтва в 1-му класі	

Білосніжка і сім нотних гномів

Музична казка

Неля СТЕПАНОВА, викладач музичного мистецтва та класу спеціального фортепіано Харківської спеціалізованої школи з поглибленим вивченням окремих предметів № 133 «Лицей мистецтв»;

Ганна ТИМЧЕНКО, завідувач бібліотеки

Мета:

- ознайомити учнів молодших класів з основами музичної грамоти;
- за допомогою занурення в казку зацікавити та мотивувати дітей до подальшої роботи в класі музичного мистецтва;
- залучити молодших школярів до емпатії;
- розвивати музичний слух, образне мислення, ритмічні та інтонаційні навички;
- мотивувати дітей звертатися до літературних джерел та відвідувати бібліотеку.

Підготовка заходу:

Робота над заходом містить два етапи:

На першому етапі передбачено спільне обговорення бібліотекаря з учнями сценарію вистави,

роботу над складанням віршів до характеристик образів казкових героїв. Викладач музичного мистецтва та класу спеціального фортепіано працює над музичним оформленням казки. Разом із дітьми прослуховують та аналізують аудіозаписи п'єс, або їх виконання на фортепіано. Дібрано п'єси, що відповідають характерам казкових образів. Після обговорення вирішено взяти цикл п'єс П. І. Чайковського «Дитячий альбом».

На другому етапі проводять репетиції казки, опрацьовують музичні п'єси, виготовляють костюми та реквізит.

Перебіг заходу

Виходить оповідач. Грає на флейті п'єсу «Вальс».

Оповідач. Одного разу в невеликій музичній країні, розташованій високо, у недоступних для звичайної людини горах, королева Мелодія народила дівчинку. І була вона біла, як сніг, рум'яна, як яблуко, і така чорноволоса, як чорна ніч, і назвали її Принцеса Гармонія. Щасливо всім жилося в музичному королівстві! Щасливі були король Нотний стан і королева Мелодія!

Продовжує грати п'єсу «Вальс».

Оповідач. Збігав час, як швидкий гірський струмок, і росла маленька принцеса, а разом із нею все більше музики розносили легкокрилі вітри, птахи виспівували нові пісні, і розтікалася з гірських вершин із талими весняними снігами Гармонія усім білим світом.

Сцена 1. У замку

Принцеса грає п'єсу «Солодка мрія». Входить Бекардія. Звучить п'єса «Неаполітанська пісенька».

Дійові особи:

Оповідач
 Принцеса Гармонія
 Королева Бекардія
 Пауза — її служниця
 Гноми:
 ДО
 РЕ
 Мі
 ФА
 СОЛЬ
 ЛЯ
 СІ
 Бемоль
 Дієз
 Півтон
 Маленька секунда

Бекардія. Ах, ти, погане дівчисько! Твориш? Знову робиш усе всупереч мені? Я тепер КОРОЛЕВА! І моїм наказом від цього числа, цього року скасовано всі знаки! Твоїх друзків Бемоля і Діеза вигнано з країни! Нумо, грай лише білими клавішами. Я наказую! І ніяких гармоній.

Принцеса. Але як же так, пані Бекардія? Неможливо в музичному королівстві заборонити гармонію!

Бекардія. Відтепер це королівство називається Бекардія! А тебе, дорогенька, доведеться за твою непокору покарати. Щоб іншим не кортіло.

Принцеса. Але як же новорічна мелодія! Ви не розумієте: без неї зупиниться час, і тоді станеться катастрофа.

Бекардія. Продовжуєш суперечити мені! Так і знала! Це мені й потрібно. Усе скасувати! Моя мрія — повна плутанина, сварки, бійки й повний ХАОС. Зараз із тобою розбереться моя вічна служниця Пауза! І ти замовкнеш назавжди.
(Кричить). ПАУЗА! ПАУЗА!

Поки вона шукає Паузу, Принцеса тікає.
Звучить п'єса «Гра в коней».

Оповідач. Маленька принцеса бігла з палацу по гострому камінню, через колючі чагарники, і потрапила до хатинки, де жили Гноми. Гноми працювали високо в горах у печерах і видобували ноти для казково гарних пісень королеви Мелодії. Вони надзвичайно засмутилися, коли дізналися від принцеси про витівки Бекардії і Паузи. Але вирішили їй допомогти. Кожен із маленьких сміливців мав принести чарівну ноту для нової пісні. Адже щотижня повинна бути створена нова пісенька, інакше музика зникне назавжди.

Сцена 2. Будинок гномів

Принцеса сидить біля каміна й гріє руки. Звучить п'єса «Ранкова молитва».

Принцеса. Вітаю, гноме РЕ. Добре, що ти повернувся. Проходь, розповідай.

Гном РЕ (кладає на підлогу рюкзак).
РЕчі я РЕмонтував,
А сусід мій РЕготов.
Він сказав: «РЕмонт не вдався,
Ти всі РЕчі зіпсував!»

Принцеса. Як чудово! Значить не все в королівстві зачарувала Бекардія. Покажуй!

Гном висипає вміст рюкзак в рояль. Грає п'єсу «Італійська пісенька».

Входить другий гном ЛЯ, наспівуючи пісню.

Принцеса. Вітаю, гноме ЛЯ! Проходь погрітися до каміна. Розкажи, чи вдалося відшукати тобі власну ноту?

Гном ЛЯ. Д-ЛЯ знайомого маЛЯтки Гарну ЛЯльку я купив.
Та зЛЯкався він. На ЛЯльку
Г-ЛЯнув, кинув і розбив.

Принцеса. Гном ЛЯ дуже веселий. Більше за все на світі він любить гуЛЯти і співати веселі пісеньки. Зіграй нам пісеньку про ЛЯ-ЛЯ.

Гном ЛЯ грає п'єсу «Полька».

Входить гном МІ. Відразу йде до рояля висипати нотки.

Гном МІ

Я ходив по МІлководдю,
МІнерали я шукав.
Я не зМІг знайти нічого,
Дарма МІсяць прогуляв.

Грає п'єсу «Старовинна французька пісенька».

Входить гном ФА.

Гном ФА. Терпіти не можу ФАльші!

Принцеса. А ось і гном ФА. У тебе в сумочці, напевно, багато ФАнтастичних речей. Покажуй, будь ласка.

Гном ФА. ФАнтастичний світ маюю.

ФАнтазую, ФАнтазую...

Там ФАзани, ФАетон,
ФАкели і ФАраон.

Висипає в рояль ноти. Грає п'єсу «Солодка мрія».

Принцеса. Сідай, погрійся біля каміна. Скоро повернуться гноми СІ і СОЛЬ. А наш сумлінний ДО обіцяв дістатися до межі королівства й попередити братів Діеза і Бемоля, щоб вони поспішали до нас. Без них ми не зможемо створити гарну пісеньку! Хоч би вони встигли вчасно.

Входить гном СІ. Потирає руки від холоду.

Гном СІ

Я в СІдло СІдати став,
СІмдесят разів упав.

Формуємо освіту

Срий кінь у Сно Сів,
Все Сіло я розсмішив.

Висипає в рояль ноти. Грає п'єсу «Камаринська».

Принцеса. Проходь швидше, милий гном СІ, ти зовсім змерз.

Вбігає гном СОЛЬ.

Гном СОЛЬ. І я Сольний! І я Сольпатичний!

Принцеса. Вітаю, гноме СОЛЬ! Чи вдалося відшукати тобі власну нотку?

Гном СОЛЬ. Я хотів СОЛістом стати,
Став СОЛЬфеджію вивчати.
СОЛЬний номер заспівав,
Ноту СОЛЬ невдало взяв.

Висипає в рояль ноти. Грає п'єсу «Шарманщик співає».

Принцеса. А ось наш ДОбрий і ДОмашній гном ДО. Чому ти так ДОвго? Як завжди, затримався. Уже пізно й малюкам час спати.

Гном ДО. ДОбрий ДОщик ДОвго лив,
ДОки я у ліс ходив.
Як ДОДОму я зібрався,
ДОщ зі мною попрощався.

Принцеса. З ДОВір'я і ДОбrotи здобуваєш ноту ти.
Гном висипає в рояль ноти. Грає п'єсу «Мужик на гармоніці грає».

Принцеса. А зараз спати, спати.

Гноми. А нашу пісню перед сном ми заспіваємо?

Принцеса. Ну, добре. Ставайте в коло.
Усі гноми стають у коло з шумовими інструментами, принцеса Гармонія як диригент розміщується в центрі. Співають і грають.

Принцеса. А зараз спати, спати.

Сон приходить до кімнати.

Тиша. Спокій на поріг.

Треба спати, треба спати,

Навіть вітер спати ліг.

(Надія Красоткіна).

Стукіт у двері. Прийшов сумний Півтон. Грає п'єсу «Хвороба ляльки».

Принцеса. Хтось стукає в двері. Проходите, друзі! Ах, це ви, пане сумний Півтон! Чому ви так сумуєте?

з кожним номером!

Півтон. Я завжди сумний, але сьогодні найсумніший день у моєму житті! Ох! Дорога принцеса Гармонія, я прийшов попрощатися. Це кінець. Після того, як зла Бекардія відмінила нотні знаки, мені немає місця в цій країні. Я залишаю її.

Принцеса. Що ви, пане Півтон. Не сумуйте. Наші відважні гноми здобули всі нотки для веселих пісень. А гном ДО попередив братів Бемоля і Дієза, і вони вже поспішають сюди, до нас. Панування злої Бекардії завершиться, якщо ми будемо разом.

Півтон. Невже! Але ж ви знаєте (пошепки), вона ще й чаклунка. Я чув, що вона заволоділа чарівним музичним ключем. І заховала його в надійному місці, нікому невідомому.

Принцеса. Так. Без ключа — символу влади короля Нотного стану — ми безсилі.

Півтон. Може, спробуємо разом щось зробити?

Принцеса. Добре, давай.

Грають у чотири руки п'єсу «Мазурка».

Оповідач. Залишимо на хвилину наших друзів у будиночку семи гномів. Подивимося, що відбувається в замку в Бекардії. Після втечі принцеси Гармонії не залишилося жодного місця в королівстві, де звучала б музика. Мешканці країни розмовляють пошепки, а частіше і зовсім мовчать. Ніхто не може опиратися чарам чаклунки. А ось і вона.

Сцена 3. У замку в Бекардії

Бекардія і Пауза в кімнаті дивляться на себе в дзеркало. Пауза грає п'єсу «Німецька пісенька».

Бекардія. Люстерко, люстерко. скажи, чи залишилися таланти в музичній країні?

Люстерко. Ви, королево, прекрасні собою,

Ви сильні, з розумною головою.

Але у гномів семи за гірською грядкою

Живе принцеса вища красою.

Бекардія. Ах вона, негідниця! У лісовій гущавині не загинула, з гірської кручі не впала і в лісовому болоті не потонула.

Бекардія і Пауза йдуть.

Оповідач. Злякалася королева Бекардія. Адже вона знала, що дзеркало говорить правду. І зрозуміла, незабаром її правління може прийти кінець. Вона пішла до таємної кімнати, куди ніхто ніколи не входив, дістала з таємної скриньки чарівний ключ і з вірною Паузою вирушила до будинку семи гномів. А в будинку нотних гномів Маленька секунда і сумний Півтон відпочивали після важкого дня. Принцеса Гармонія, непокоячись про братів Бемоль і Діеза, пішла їх зустрічати. Маленька секунда грала власну пісеньку для друзів.

Сцена 4. Будинок гномів

Півтон і гноми сидять біля каміна. Лунає п'єса Маленької секунди «Старовинна французька пісенька». З'являється Бекардія. Дістає скрипковий ключ і наказує мовчати.

Бекардія. Наказую всім мовчати!
(Промовляє заклинання).

В мене є могутній ключ.

Хмари пауз з гірських круч
Накривають, як туман,
Цей будинок, нотний стан.
Більш не чуто звуків тон.
Наступає вічний сон.

Усі застигають у різних позах. Бекардія йде. Одну хвилину панує мовчання. Вбігають узявшись за руки Бемоль і Діез. За ними входить принцеса.

Діез. Тут відбулося щось дуже дивне. Чому так тихо?

Бемоль. Видно ми не вчасно, і Бекардія зупинила тут час. Треба наздогнати її та забрати чарівний ключ.

Принцеса. У нас дуже мало часу лишилося. Ми маємо придумати, як перехитрувати її.

Бемоль. Швидше навздогін за ними!

Діез. Коли ми разом, Бекардії нас не заборонити!

Принцеса. Які ви хоробрі, брати Діез і Бемоль! І ви не боїтеся навіть хитрої Паузи?

Діезю. Ні, звичайно.

Бемоль. Що таке пауза?

Діез. Перерва у звучанні.

Бемоль. Або, простіше кажучи, це знак мовчання.

Біжать услід за Бекардією.

П'єса «Баба Яга»

Оповідач. І тут, дорогі наші гості, почалося найцікавіше. Гонитва! Скрізь і всюди по чарівному лісу Бекардія посіяла мовчання й темряву. Ліс із веселого й радісного перетворився на таєм-

ничий і трохи страшний. Але там, де з'являлася Принцеса Гармонія зі своїми друзями, ставало світліше, запалювалися яскраві зірочки на верхівках дерев, із-за пеньків і волохатих ялин виглядали веселі очі звіряток. І навіть видавалося, що ось-ось створиться і пролунає нова прекрасна мелодія.

І королева Бекардія зрозуміла, що їй не минути зустрічі з принцесою. А раптом вона позбудеться чарівного скрипкового ключа? Без нього вона стане звичайним нотним знаком на нотному стані.

Сцена 5. Поєдинок

Бемоль. Що за ліс із білих клавіш? Та і чорних тут багато.

Діез. І всі клавіші співають власними голосами.

Принцеса. Увійдемо до цього чарівного лісу — почуємо безліч чудес!

П'єса «Марш дерев'яних солдатиків».

Брати Бемоль і Діез забирають скрипковий ключ.

Гноми (по черзі). На п'яти лінійках нотних,
Що назвали нотний стан,
Невеликі ноти-крапки
Всі розсілись тут і там.

Принцеса. Ось і ожили мої гноми-нотки. А зараз давайте почнемо створювати Новорічну мелодію! Бемоль і Діез, ставте Бекарію і Паузу на нотний стан.

Ставлять Бекарію і Паузу на їх місця.

Принцеса. Щоб відкрити нотний стан,

Треба ключик мати нам.

Але ключик не простий —

Ключ скрипковий, чарівний.

Ми звемо його КЛЮЧ СОЛЬ (разом)

Він сидить, де нота соль.

Пам'ятай, що КЛЮЧ СКРИПКОВИЙ —
Нотної азбуки король.

Під час виконання п'єси всі на сцені стають у невеликі кола-хороводи. Принцеса обходить із скрипковим ключем усю сцену. Усі співають веселу пісню. На останньому акорді виходить оповідач.

Оповідач. У казковій музичній країні знов запанувала гармонія! Маленькі мешканці стали дуже щасливі. І вони просили мене передати вам: **Усі разом.** До нових зустрічей!!!

Формуємо освіту